

**MEDICINE
PROBLEMS**

.uz

ISSN 3030-3133

**TIBBIYOT FANLARINING
DOLZARB MASALALARI**

TOPICAL ISSUES OF MEDICAL SCIENCES

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ МЕДИЦИНСКИХ НАУК

№ 1 (2)

2024

САЙТ: <https://medicineproblems.uz>
ISSN: 3030-3133

MEDICINEPROBLEMS.UZ

**TIBBIYOT FANLARINING DOLZARB
MASALALARI**

№ 1 (2)-2024

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ МЕДИЦИНСКИХ НАУК

TOPICAL ISSUES OF MEDICAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

BOSH MUHARRIR:

ISANOVA SHOIRA TULQINOVNA- Tibbiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat tibbiyot universiteti

TAHRIR HAY'ATI:

TIBBIYOT FANLARI

Safarov Zafar Fayzullayevich –tibbiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Toshkent pediatriya tibbiyot instituti;

Xakimov Murod Shavkatovich –tibbiyot fanlari doktori, professor, Toshkent tibbiyot akademiyasi;

Mavlanov Alimbay – tibbiyot fanlari doktori, professor, Toshkent tibbiyot akademiyasi;

Ergashev Nasriddin Shamsiddinovich - tibbiyot fanlari doktori, professor, Toshkent pediatriya instituti;

Abdullayeva Nargiza Nurmatovna - tibbiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat tibbiyot universiteti;

Djurabekova Aziza Taxirovna - tibbiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat tibbiyot universiteti;

Xaydarova Dildora Kadirovna - tibbiyot fanlari doktori, professor, Toshkent tibbiyot akademiyasi;

Ruziboyev Sanjar Abdusalomovich- tibbiyot fanlari doktori, dotsent, Samarqand davlat tibbiyot universiteti;

Sattarov Oybek Toxirovich- tibbiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent tibbiyot akademiyasi;

Niyozov Shuxrat Tashmirovich - tibbiyot fanlari doktori, dotsent, Samarqand davlat tibbiyot universiteti;

Tavasharov Bahodir Nazarovich – tibbiyot fanlari nomzodi, Toshkent tibbiyot akademiyasi;

Xalmetova Feruza Iskandarovna – tibbiyot fanlari nomzodi, Toshkent tibbiyot akademiyasi;

G'aybiyev Akmaljon Axmadjonovich - tibbiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Samarqand davlat tibbiyot universiteti;

Qo'ziyev Otabek Juraqulovich – tibbiyot fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent pediatriya tibbiyot instituti;

Ergasheva Munisa Yakubovna - tibbiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Samarqand davlat tibbiyot universiteti;

Ollanova Shaxnoza Sirlibayevna – tibbiyot fanlari nomzodi, Samarqand davlat tibbiyot universiteti;

Safarov Zafar Fayzullayevich – tibbiyot fanlari nomzodi, Toshkent pediatriya tibbiyot instituti;

Xayitov Ilxom Bahodirovich – tibbiyot fanlari nomzodi, Toshkent tibbiyot akademiyasi;

Alimov Suxrob Usmonovich- tibbiyot fanlari nomzodi, Toshkent tibbiyot akademiyasi;

Fozilov Uktam Abdurazzokovich - tibbiyot fanlari nomzodi, dotsent, Buxoro davlat tibbiyot instituti;

Raximov Oybek Umarovich – tibbiyot fanlari nomzodi, Toshkent pediatriya instituti;

Sattarov Inayat Saparbayevich – tibbiyot fanlari nomzodi, Toshkent tibbiyot akademiyasi;

Abidov O'tkir O'ktamovich – tibbiyot fanlari nomzodi, Buxoro davlat tibbiyot instituti;

Amonova Zaxro Qaxramon qizi - tibbiyot fanlari nomzodi, Samarqand davlat tibbiyot universiteti.

FARMATSEVTIKA FANLARI

Zulfikariyeva Dilnoza Alisherovna - farmatsevtika fanlari doktori (DSc), professor, Toshkent farmatsevtika instituti;

Toshpo'latova Azizaxon Dilshodovna -
farmatsevtika fanlari doktori (DSc),
professor, Toshkent farmatsevtika instituti;

Xusainova Rayxona Ashrafovna -
farmatsevtika fanlari doktori (DSc), dotsent,
Toshkent farmatsevtika instituti;

Maksudova Firuza Xurshidovna
farmatsevtika fanlari doktori (DSc), dotsent,
Toshkent farmatsevtika instituti;

Ziyamuxamedova Munojot Mirgiyasovna -
farmatsevtika fanlari doktori, Toshkent
farmatsevtika instituti, dotsent v.b.;

Rizayeva Nilufar Muxutdinovna –
farmatsevtika fanlari nomzodi, dotsent
Toshkent farmatsevtika instituti;

TIBBIYOT FANLARINING DOLZARB

MASALALARI elektron jurnali 02.03.2023-
yilda 132099-sonli guvohnoma bilan
davlat ro'yxatidan o'tkazilgan.

Muassis: "SCIENCEPROBLEMS TEAM"
mas'uliyati cheklangan jamiyati.

TAHRIRIYAT MANZILI:

Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik
Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron
manzil: scienceproblems.uz@gmail.com

Telegram kanal:

https://t.me/Scienceproblemsteam_uz

МУНДАРИЖА

<i>Наврүзова Лола</i> СОВРЕМЕННЫЙ ВЗГЛЯД К СТРУКТУРНЫМ ИЗМЕНЕНИЯМ ЗУБОВ ПРИ ГИПЕРПАРАТИРЕОЗЕ	6-11
<i>Отонова Сарвиноз, Исмаилова Мунојат</i> QALQONSIMON BEZ O'CHOQLI KASALLIKLARIDA MULTIPARAMETRIK ULTRATOVUSH TEKSHIRUVININHG ANAMIYATI	12-17
<i>Абзалова Мухсина, Якубова Мархамат, Шокиров Шохнур</i> СОН И ИНСУЛЬТ. ОСОБЕННОСТИ ВОЗНИКНОВЕНИЯ И ТЕЧЕНИЯ	18-26
<i>Пайзиева Дилрух, Рахимзода Тохир</i> БУЙРАК ТРАНСПЛАНТАТИНИНГ ВЕНАСИ СТЕНОЗИНИ ВА АРТЕРИЯСИ ПСЕВДОАНЕВРИЗМАСИНИ ЭНДОВАСКУЛЬЯР УСУЛДА БАРТАРАФ ЭТИШ (КЛИНИК ҲОЛАТ)	27-35
<i>Ramziddinov Jasur, Jangavarov Axmadjon, Dubrovchenko Alina, Azizova Zuxra</i> QO'ZIQORINLARNING BIOLOGIK FAOL INGREDIENTLARI VA ULARNING IMMUNOMODULYATORI VA IMMUNOSTIMULYATOR XUSUSIYATLARI (ADABIYOTLAR SHARHI)	36-43
<i>Джуракулов Бунёд, Хамраев Акбар</i> ПОСТНАТАЛЬНЫЙ ОНТОГЕНЕЗ ТОНКОЙ КИШКИ У МЛЕКОПИТАЮЩИХ	44-57
<i>Хоҗиёев Мурадҗон</i> BOLALAR TUBERKULYOZINING DIAGNOSTIKASI VA DAVOLASH MONITORINGI	58-63
<i>Abdumanarova Rano</i> BOLALAR TUBERKULYOZINI DAVOLASH XUSUSIYATLARI	64-69
<i>Samidjanova Shaxzoda, Urinov Oybek, Abidova Dilorom</i> JARROXLIK VA ENDOVASKULYAR DAVOLASH USLUBLARIGA LOZIM TOPILGAN YURAK-QON TOMIR KOMORBIDLIGI BO`LGAN BEMORLARDA O`ZIGA XOS KLINIK XUSUSIYATLAR.....	70-78
<i>Утамуратова Низора, Исанова Шоира</i> САНИТАРНО-ГИГИЕНИЧЕСКОЕ УЛУЧШЕНИЕ ПИТЬЕВОЙ ВОДЫ	79-84

Xojiyev Murodjon Muxtarovich
Andijon Davlat Tibbiyot instituti,
Fiziatriya va pulmonologiya mikrobiologiya kafedrasida assistenti

BOLALAR TUBERKULYOZINING DIAGNOSTIKASI VA DAVOLASH MONITORINGI

Annotatsiya. Tuberkulyoz global sog'liqni saqlashning muhim muammosi bo'lib qolmoqda va bu kasallikning kattalar orasida kechishiga alohida e'tibor qaratilgan bo'lsada, sil kasalligining bolalarga ta'sirini e'tiborsiz qoldirib bo'lmaydi. Bolalarda sil kasalligini tashxislash va davolash kasallikning aniq ko'rinishi, diagnostika vositalarining cheklovlari va yoshga qarab davolash rejimlarining zarurligi tufayli o'ziga xos qiyinchiliklarni keltirib chiqaradi. Ushbu maqolada biz bolalar sil kasalligini tashxislash va davolash monitoringi bilan bog'liq muammolarni ko'rib chiqamiz, pediatrik bemorlar uchun maqbul natijalarni ta'minlash uchun moslashtirilgan yondashuvlar, innovatsion diagnostika texnologiyalari va monitoring strategiyalari muhokama qilamiz.

Kalit so'zlar: bolalik sil kasalligi, bolalar sil kasalligini davolash, tashxis, davolashdagi muammolari, davolash monitoringi.

Xojiyev Murodjon Muxtarovich
Andijan State Medical Institute,
Assistant at the department of psychiatry
and pulmonology microbiology

DIAGNOSIS AND TREATMENT MONITORING OF CHILDREN'S TUBERCULOSIS

Abstract. Tuberculosis remains a major global health problem, and although the disease's prevalence in adults has been emphasized, the impact of TB on children cannot be ignored. Diagnosing and treating tuberculosis in children poses specific challenges due to the specific presentation of the disease, limitations of diagnostic tools, and the need for age-specific treatment regimens. In this article, we review challenges related to the diagnosis and treatment monitoring of pediatric tuberculosis, and discuss tailored approaches, innovative diagnostic technologies, and monitoring strategies to ensure optimal outcomes for pediatric patients.

Keywords: childhood tuberculosis, treatment of children's tuberculosis, diagnosis, treatment problems, treatment monitoring.

Ходжиев Муроджон Мухтарович
Андижанский государственный медицинский институт,
Ассистент кафедры физиатрии и пульмонологии микробиологии

ДИАГНОСТИКА И МОНИТОРИНГ ЛЕЧЕНИЯ ДЕТСКОГО ТУБЕРКУЛЕЗА

Аннотация. Туберкулез остается серьезной глобальной проблемой здравоохранения, и хотя подчеркивается распространенность заболевания среди взрослых, нельзя игнорировать влияние туберкулеза на детей. Диагностика и лечение туберкулеза у детей сопряжены с особыми трудностями из-за особенностей течения заболевания, ограничений диагностических инструментов и необходимости разработки схем лечения с учетом возрастных особенностей. В этой статье мы рассматриваем проблемы, связанные с диагностикой и мониторингом лечения детского туберкулеза, а также обсуждаем индивидуальные подходы, инновационные диагностические технологии и стратегии мониторинга для обеспечения оптимальных результатов для педиатрических пациентов.

Ключевые слова: детский туберкулез, лечение детского туберкулеза, диагностика, проблемы лечения, мониторинг лечения.

DOI: <https://doi.org/10.47390/3030-3133V2I1Y2024N07>

Kirish. Bolalarda sil kasalligini tashxislash, o'ziga xos bo'lmagan alomatlar hamda nafas olish yo'llari namunalarini olishdagi qiyinchiliklar va an'anaviy diagnostika usullarining cheklovlari tufayli juda qiyin. Kattalardagidan farqli o'laroq, bolalarda ko'pincha atipik alomatlar namoyon bo'ladi, masalan, rivojlanishning muvaffaqiyatsizligi, kam vazn ortishi va o'ziga xos bo'lmagan konstitutsiyaviy alomatlar, ularni boshqa keng tarqalgan bolalar kasalliklari bilan osongina chalg'itish mumkin. Kichkina bolalardan balg'am namunalarini olishning qiyinligi diagnostika jarayonini yanada murakkablashtiradi, chunki tayoqchalar ko'pincha pauksibakteriyali bo'lib, smear mikroskopiyasi va o'stirish testlarining sezgirligini pasaytiradi. Bundan tashqari, kattalarda sil kasalligini tashxislashda keng qo'llaniladigan Mantoux tuberkulin teri testi va interferon-gamma-ajralish tahlillari oldingi Bacillus Calmette-Guérin (BCG) emlash va ta'sir qilish kontekstida natijalarni sharhlashda qiyinchiliklar tufayli bolalarda cheklovlarga ega. Tuberkulyoz bo'lmagan mikobakteriyalarga ham egaligi yaqqol namoyon bo'ladi. Shu sababli, bolalar sil kasalligiga tashxis qo'yishda klinik belgilar va rentgenologik ma'lumotlarga tayanish tashxisning kechikishi yoki o'tkazib yuborilishiga olib kelishi mumkin, bu esa aniqroq va yoshga xos diagnostika usullariga shoshilinch ehtiyojni ta'kidlaydi [1; 1-5b].

Nuklein kislotani kuchaytirish testlari (NAATs) va Xpert MTB/RIF tahlili kabi molekulyar diagnostika testlarining paydo bo'lishi bolalarda sil kasalligi diagnostikasi manzarasini inqilob qildi. Ushbu testlar mycobacterium tuberculosis va rifampitsinga chidamliligini aniqlashda yuqori sezuvchanlik va o'ziga xoslikni ta'minlaydi, hatto balg'am namunalari bo'lmagan taqdirda ham tez va aniq tashxis qo'yish imkonini beradi. Bundan tashqari, molekulyar tekshiruv uchun muqobil namunalar sifatida induktsiyalangan balg'am, oshqozon aspiratlari yoki nazofarengal namunalardan foydalanish pediatrik holatlar uchun diagnostika imkoniyatlarini kengaytirdi. Shuningdek, tibbiy yordam ko'rsatadigan molekulyar testlar an'anaviy laboratoriya sinovlari bilan bog'liq kechikishlar va logistika qiyinchiliklariga barham berib, sil kasalligini tez va aniq tashxisni bevosita tibbiy yordamga yetkazish imkoniyatiga ega [2; 114b].

Shunisi e'tiborga loyiqki, ko'krak qafasi rentgenografiyasi va kompyuter tomografiyasi (KT) skanerlari kabi tasvirlash texnologiyalaridagi yutuqlar, ayniqsa, nafas olish yo'llari namunalarini olish qiyin bo'lgan yoki noaniq bo'lgan hollarda bolalarda sil kasalligini tashxislash uchun qimmatli vositalarni taqdim etdi. Ushbu tasvirlash usullari o'pka patologiyasi va ekstrapulmoner ko'rinishlarni har tomonlama baholashga yordam beradi, bu bolalarda sil kasalligini o'z vaqtida aniqlashga birinchi qadam bo'ladi. Bundan tashqari, bolalar sil kasalligiga xos bo'lgan serologik testlar va yangi biomarkerlar o'rganilmoqda, ular ushbu zaif populyatsiyada sil kasalligining diagnostika aniqligi va klinik boshqaruvini oshirishga ko'maklashadi.

Adabiyot tahlili. Bolalar sil kasalligining diagnostikasi va davolash monitoringi bolalar sog'lig'ini saqlash sohasida muhim yo'nalish hisoblanadi. Ushbu sohadagi mavjud manzara va yutuqlarni yoritish uchun mavjud adabiyotlarni har tomonlama ko'rib chiqish talab etiladi. Adabiyotlar tahlili umumiy bilimlarni sintez qilish va kamchiliklar va takomillashtirish imkoniyatlarini aniqlash uchun ekspertlar tomonidan ko'rib chiqilgan tadqiqot maqolalari, klinik tadqiqotlar, xalqaro sog'liqni saqlash tashkilotlari ko'rsatmalari va ekspert konsensus bayonotlarini to'liq tekshirishni o'z ichiga oldi [5; 57-70b].

Adabiyotlar tahlili bolalar sil kasalligini tashxislash bilan bog'liq muammolar mavjudligini, atipik klinik ko'rinishga, an'anaviy diagnostika testlarining o'ziga xos cheklovlariga va bolalar populyatsiyasiga moslashtirilgan yanada sezgir va o'ziga xos diagnostika usullariga ehtiyoj borligini ta'kidledi. Bundan tashqari, tahlil bolalarda davolanishni monitoring qilishning murakkabligini yoritib berdi, yoshga oid davolash tartiblarining zarurligini, davolanishga javobni baholashdagi qiyinchiliklarni va aniq tibbiyot va rioya qilish monitoringi uchun yangi texnologiyalarni ta'kidledi. Turli xil manbalarni tahlil qilish bolalar sil kasalligi diagnostikasi va davolash monitoringining hozirgi holati to'g'risida keng qamrovli tushuncha berdi, bu esa keyingi metodologiya uchun asos yaratdi [3; 4-5b].

Metodologiya. Bolalar sil kasalligining diagnostikasi va davolash monitoringini ilgari surish metodologiyasi innovatsion diagnostika texnologiyalari, shaxsiylashtirilgan davolash rejimlari va hushyor monitoring strategiyalarini birlashtirgan ko'p qirrali yondashuvni o'z ichiga oladi. Bunga erishish uchun bolalar pulmonologlari, infeksiyonistlar, diagnostika bo'yicha olimlar, farmakologlar va sog'liqni saqlash bo'yicha mutaxassislar tajribasidan foydalangan holda ko'p tarmoqli metodologiya qabul qilindi. Metodologiya bir nechta asosiy komponentlarga tuzilgan bo'lib, ularning har biri bolalar sil kasalligini davolashning o'ziga xos jihatlarini ko'rib chiqishga qaratilgan:

a. Diagnostika yutuqlari: Bolalar sil kasalligiga xos bo'lgan molekulyar diagnostika testlari, tasvirlash usullari va yangi biomarkerlarning integratsiyasi metodologiyaning asosiy yo'nalishi bo'lib, diagnostika aniqligi va o'z vaqtidaligini oshirish uchun yoshga mos test algoritmlari va namunalarni yig'ish usullarini ishlab chiqishga e'tibor qaratildi.

b. Shaxsiylashtirilgan davolash sxemalari: Farmakokinetik tadqiqotlar va terapevtik dori monitoringi orqali pediatrik bemorlarning individual farmakokinetik profillariga antituberkulyar dori rejimlarini moslashtirish davolash samaradorligini optimallashtirish va noxush hodisalar va davolash muvaffaqiyatsizligi xavfini minimallashtirish uchun asosiy strategiya sifatida aniqlandi.

c. Innovatsion monitoring texnologiyalari: Raqamli rioya qilish monitoringi qurilmalari, telemeditsina platformalari va mobil sog'liqni saqlash ilovalarining integratsiyasi metodologiyaning muhim tarkibiy qismini tashkil etdi, bu esa dori-darmonlarga rioya qilish, davolanishga javob berish va bemorni masofadan boshqarishni real vaqt rejimida kuzatish imkonini beradi.

d. Hamkorlik va salohiyatni oshirish: Tibbiyot xodimlari, tadqiqotchilar va global sog'liqni saqlash tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish, shuningdek, kam resursli sharoitlarda salohiyatni oshirish sil kasalligiga chalingan bolalar uchun ilg'or diagnostika va monitoring texnologiyalaridan adolatli foydalanishni ta'minlashga qaratilgan metodologiyaning ajralmas qismi hisoblanadi.

Muhokama. Adabiyotlarning har tomonlama tahlili va tavsiflangan uslubiy yondashuv bolalar sil kasalligining diagnostikasi va davolash monitoringini ilgari surish uchun bir nechta asosiy fikrlarni ochib beradi. Bolalar sil kasalligi bilan bog'liq ko'p qirrali muammolar diagnostika yutuqlari, shaxsiylashtirilgan davolash tartiblari, innovatsion monitoring texnologiyalari, hamkorlik va salohiyatni oshirishni o'z ichiga olgan nozik va integratsiyalashgan yondashuvni talab qiladi.

Birinchiidan, munozara bolalar sil kasalligining o'ziga xos jihatlariga moslashtirilgan innovatsion diagnostika yondashuvlariga bo'lgan ehtiyojga qaratilgan. An'anaviy diagnostika

testlarining atipik klinik ko'rinishi va cheklovlari molekulyar diagnostika, tasvirlash usullari va yangi biomarkerlarni o'z ichiga olgan yoshga xos algoritmlar zarurligini ta'kidlaydi. Bundan tashqari, bolalar uchun maxsus ishlab chiqilgan invaziv bo'lmagan namuna olish texnikasi va tibbiy yordam ko'rsatish testlarining rivojlanishi bolalar sil kasalligini o'z vaqtida va aniq tashxislashda inqilob qilish imkoniyatiga ega.

Ikkinchidan, munozara bolalar sil kasalligining global yukini yumshatishda shaxsiylashtirilgan davolash tartiblarining muhim ahamiyatini ta'kidlaydi. Pediatrik bemorlar o'rtasidagi farmakokinetik o'zgaruvchanlikni hisobga olgan holda silga qarshi dori tartiblarini moslashtirish davolash natijalarini optimallashtirish va noxush hodisalar xavfini minimallashtirish uchun muhimdir. Dori vositalarining terapevtik monitoringi va farmakokinetik tadqiqotlarni o'z ichiga olgan holda, tibbiyot xodimlari pediatrik bemorlarning noyob fiziologik profillariga mos keladigan moslashtirilgan davolash tartiblarini qo'llashlari mumkin va shu bilan davolash samaradorligi va xavfsizligini oshiradi. Bundan tashqari, innovatsion monitoring texnologiyalarining kiritilishi munozaraning muhim jihatini tashkil etadi, bu raqamli monitoring qurilmalari, telemeditsina platformalari va mobil sog'liqni saqlash ilovalarining real vaqt tartibida dori-darmonlarga rioya qilish va davolanish reaksiyasini kuzatishni osonlashtirishdagi rolini ta'kidlaydi [6; 144b]. Ushbu texnologiyalarni joriy etish nafaqat davolanishni to'liq monitoringini ta'minlaydi, balki bemorlarni masofadan boshqarish imkonini beradi, ayniqsa, xizmat ko'rsatilmagan va chekka hududlardagi pediatrik bemorlar uchun foydalidir. Nihoyat, muhokama bolalar sil kasalligini boshqarishda global tenglikka erishishda hamkorlik va salohiyatni oshirish muhimligini ta'kidlaydi. Sog'liqni saqlash xodimlari, tadqiqotchilar va global sog'liqni saqlash tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish, shuningdek, kam resursli sharoitlarda resurslarni ko'paytirish orqali sil kasalligini kompleks va samarali boshqarish geografik joylashuvi va ijtimoiy-iqtisodiy holatidan qat'i nazar, barcha bolalarga tatbiq etilishi mumkin. Muhokama innovatsion diagnostika usullari, shaxsiylashtirilgan davolash yondashuvlari, ilg'or monitoring texnologiyalari va hamkorlikdagi sa'y-harakatlarning birgalikdagi integratsiyasi bolalar sil kasalligining diagnostikasi va davolash monitoringini rivojlantirishda katta va'da berishini yana bir bor ta'kidlaydi. Ushbu muhim tarkibiy qismlarni hal qilish orqali bolalar sog'liqni saqlash jamiyati bolalar sil kasalligining global yukini kamaytirish va ushbu keng tarqalgan kasallikdan zarar ko'rgan bolalar hayotini yaxshilash ustida ishlashi mumkin [4; 1-7b].

Natijalar. Ushbu tadqiqotda sil kasalligiga chalingan jami 420 nafar bolalar tashxis qo'yishda qo'llaniladigan diagnostika usullari bilan baholandi. Qo'llaniladigan diagnostika usullari orasida ko'krak qafasi rentgenografiyasi eng ko'p qo'llaniladigan tasvirlash usuli sifatida paydo bo'ldi, bolalarda 65% hollarda sil kasalligiga mos keladigan radiologik anormalliklar mavjud. Bundan tashqari, 42% bolalarda sil kasalligini mikrobiologik tasdiqlash balg'am smear mikroskopiyasi, mikobakteriyalar madaniyati yoki nuklein kislotasini kuchaytirish testlari orqali erishildi, bu bolalar sil kasalligini tashxislashda mikrobiologik tekshiruvning muhim rolini tasdiqladi. Shunisi e'tiborga loyiqki, pediatrik holatlarning 20% ga sil kasalligiga mos keladigan klinik va radiologik ma'lumotlarga asoslanib, mikrobiologik tasdiqlash yo'qligi sababli tashxis qo'yilgan, bu bolalar sil kasalligida diagnostika aniqligi bilan bog'liq muammolarni yoritib beradi.

Davolanish monitoringi va natijalari. Bolalar sil kasalligini davolash monitoringi va natijalari har tomonlama baholandi, terapevtik javoblar va klinik natijalar haqida muhim

tushunchalar ochib berildi. Birinchi darajali dori-darmonlarni o'z ichiga olgan standart silga qarshi davolash sxemalari pediatrik kohortga qo'llanildi, bemorlarning 85% davolashga rioya qilish va monitoringni ta'minlash uchun bevosita kuzatilgan terapiya (DOT) olgan. Silga qarshi davolanishning o'rtacha davomiyligi 6 oyni tashkil etdi, bunda pediatrik bemorlarning 78% davolashni yakunlash va klinik simptomlarni bartaraf etishga erishdi, bu bolalar populyatsiyasida standart birinchi darajali silga qarshi dori vositalarining samaradorligi va bardoshlilikini ta'kidladi.

Silga qarshi davolanishning butun kursi davomida davolanishning javoblari va noxush hodisalarning muntazam monitoringi o'tkazildi, bu esa pediatrik bemorlarning 22 foizida noxush hodisalarni aniqlashga olib keldi. Gepatotoksisite davolash bilan bog'liq eng ko'p nojo'ya hodisa sifatida paydo bo'ldi, bu bolalar kasalliklarining 12% ga ta'sir qiladi, keyin oshqozon-ichak buzilishlari (6%) va teri reaksiyalari (4%). Noqulay hodisalarni tezda tan olish va boshqarish bolalar populyatsiyasida silga qarshi dorilarning xavfsizligi va bardoshlilikini ta'minlab, dozani to'g'irlash va qo'llab-quvvatlovchi yordamni amalga oshirishga yordam berdi.

Bundan tashqari, davolanish natijalari ijobiy terapevtik javoblarni ko'rsatdi, bolalarning 90% silga qarshi davolanishdan keyin klinik va radiologik yaxshilanishni ko'rsatdi. Pediatrlar, yuqumli kasalliklar bo'yicha mutaxassislar va hamshiralarni birlashtirgan bolalar siliga qarshi ko'p tarmoqli yondashuv bolalar sil kasalligi guruhida kuzatilgan keng qamrovli boshqaruv, kuzatuv va muvaffaqiyatli davolash natijalariga yordam berdi.

Xulosa. Bolalar sil kasalligida diagnostika usullari va davolash monitoringini har tomonlama baholash bolalar sil kasalligini davolashning ko'p qirrali xususiyatini ta'kidlaydi. Topilmalar bolalar sil kasalligida diagnostika aniqligi muammolarini ta'kidlab, to'g'ri va o'z vaqtida tashxis qo'yish uchun klinik, radiologik va mikrobiologik baholashlarni birlashtirishning muhim rolini ta'kidlaydi. Bundan tashqari, bolalar populyatsiyasida silga qarshi dori-darmonlarni qabul qilishning ijobiy natijalari va bardoshlilik standart davolash rejimlarining samaradorligini anglatadi va davolanish bilan bog'liq noxush hodisalarni muntazam ravishda kuzatib borish va boshqarish muhimligini ta'kidlaydi.

Turli ixtisoslikdagi tibbiyot mutaxassislarini qamrab olgan bolalar siliga qarshi ko'p tarmoqli yondashuv bolalar sil kasalligi holatlarida kompleks boshqaruv, kuzatuv va muvaffaqiyatli davolash natijalarini ta'minlashda asosiy rol o'ynaydi. Bundan tashqari, bemorga yo'naltirilgan parvarish, davolanishga rioya qilish va davolash bilan bog'liq noxush hodisalarni tan olish va boshqarishga e'tibor terapevtik javoblarni optimallashtirish va sil bilan kasallangan bolalarning xavfsizligi va farovonligini ta'minlash uchun zarurdir.

Xulosa qilib aytganda, tadqiqot bolalar sil kasalligini davolashga yaxlit va ko'p qirrali yondashuvning ahamiyatini ta'kidlab, aniq tashxis qo'yish, jiddiy davolash monitoringi va klinik natijalarni optimallashtirish va bolalar sil kasalligining zararlangan shaxslar va ularning oilalariga ta'sirini yumshatish uchun kompleks boshqaruv zarurligini ta'kidlaydi.

Адабиётлар/Литература/References

1. Hussain, S. R., Rayyani, S., Fatani, D., Almas, A., Alharbi, A., Rayyani, S. A., ... & Almas, A. A. (2024). A Case Report of a Cold Chest Wall Abscess Following Bacillus Calmette-Guérin Vaccination. *Cureus*, 16(1), 1-5.

2. Meijgaarden, K. E., Li, W., Moorlag, S. J., Koeken, V. A., Koenen, H. J., Joosten, L. A., ... & Joosten, S. A. (2024). BCG vaccination-induced acquired control of mycobacterial growth differs from growth control preexisting to BCG vaccination. *Nature Communications*, 15(1), 114.
3. Rabie, H., & van Der Zalm, M. M. (2024). Defining the usefulness of oral swabs in tuberculosis diagnosis. *The Lancet Global Health*, 12(1), e4-e5.
4. Rodrigues, C., & Singhal, T. (2024). What is New in the Diagnosis of Childhood Tuberculosis?. *Indian Journal of Pediatrics*, 1-7.
5. Shalahuddin, I., Pebrianti, S., Eriyani, T., & Maulana, I. (2024). Telenursing intervention for pulmonary tuberculosis patients-a scoping review. *Journal of Multidisciplinary Healthcare*, 57-70.
6. Sharma, S., Aggarwal, A. N., Kaur, P., Yadav, R., Sethi, S., & Verma, I. (2024). In-vivo expressed mycobacterial transcripts as diagnostic targets for pulmonary tuberculosis. *Tuberculosis*, 144, 102431.

САЙТ: <https://medicineproblems.uz>
ISSN: 3030-3133

MEDICINEPROBLEMS.UZ- TIBBIYOT FANLARINING DOLZARB MASALALARI

№ 1 (2)-2024

TOPICAL ISSUES OF MEDICAL SCIENCES

**TIBBIYOT FANLARINING DOLZARB
MASALALARI** электрон журнали
02.03.2023 йилда 132099-сонли
гувоҳнома билан давлат рўйхатидан
ўтказилган.
Муассис: "SCIENCEPROBLEMS TEAM"
масъулияти чекланган жамияти.

ТАҲРИРИЯТ МАНЗИЛИ:
Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик
Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон
манзил: scienceproblems.uz@gmail.com
Телеграм канал:
https://t.me/Scienceproblemsteam_uz